

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Факультет суспільних наук
Кафедра філософії

Навчально-методична серія
«КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ»

Оксана Матвієнко

БІБЛІЯ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
(для студентів за спеціальністю 033 «Філософія»)

Ужгород – 2020

Матвієнко О. Біблія як культурний феномен: навчально-методичні рекомендації (для студентів за спеціальністю 033 «Філософія») / Оксана Матвієнко; Навчально-методична серія «КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ»; [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; каф. філософії]. – Ужгород: В-тво УжНУ «Говерла». 2020 – 30 с.

Розробники:

Матвієнко Оксана Іванівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії факультету суспільних наук УжНУ

Рецензенти:

Хоменко Тетяна Іванівна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії факультету суспільних наук УжНУ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 2 від 24 вересня 2020 року.

Схвалено методичною комісією факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №1 від 17 вересня 2020 року.

Навчально-методична серія «КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ»
(створена рішенням кафедри філософії факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №2 від 24 вересня 2020 року)

ЗМІСТ

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	12
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	16
ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ НА МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ.....	18
ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ	20
ТЕСТОВІ КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ	22
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	27
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	29

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Біблія - перш за все церковна книга, що виховує в читачах віру у всемогутність Бога, в його всесилля, в створювані ним чудеса тощо. Старозавітні тексти вчили євреїв смиренню перед волею Яхве, підкоренню йому, а також жерцям и пророкам, що говорили від його імені. Але цим зміст Біблії не вичерпується. В її текстах немало глибоких роздумів про світобудову и першооснови буття, про відношення між людьми, про моральні норми, соціальні цінності, що зазвичай зустрічається в кожній священній книзі, що претендує на виклад сутності того чи іншого віровчення.

Біблія містить немало глибоких роздумів про світобудову и першооснови буття, про відношення між людьми, про моральні норми, соціальні цінності, що зазвичай зустрічається в кожній священній книзі, що претендує на виклад сутності того чи іншого віровчення.

Мета курсу: Знайомство студентів із Біблійною історією Старого і Нового Завітів безпосередньо по текстах Біблії як головного джерела християнського віровчення. Це дозволить студентам безпосередньо працювати для подальшого осмислення християнського віровчення, вивчення релігійної філософії. Пояснення сутності важких для розуміння місць Старого і Нового Завітів за допомогою святоотецьких тлумачень, сучасних богословських, історичних, філологічних даних.

Завдання курсу: показати генезис біблійних текстів у контексті Стародавності и становлення Біблії як цілого в рамках єврейської (іудейської) і християнської традицій; розкрити найважливіші релігійні, філософські, етичні аспекти, що кардинально відрізняють біблійну культуру від попередніх і сучасних їй язичницьких; познайомити студентів з проблемами перекладів Біблії на європейські мови і розкрити значення цих перекладів для становлення і розвитку національних культурних парадигм; прослідкувати особливості рецепції найбільш відомих біблійних книг, образів, сюжетів, мотивів у світовому мистецтві.

Після вивчення дисципліни студент повинен знати і вміти:

- основні теорії походження біблійних текстів, що містяться в богословській літературі та історичній науці;
- історію створення книг Біблії;
- основні традиції старозавітної и новозавітної екзегетики;
- пророкування Старого Завіту про Христа, що згадуються у Четвероєвангелії;
- мати уявлення про старозавітну и новозавітну історію;

- історію Старого і Нового Завітів і відповідний історико-культурний контекст;
- орієнтуватися в плані книг Біблії;
- мати уявлення про школи біблійної критики
- орієнтуватися в біблійному історичному матеріалі;
- давати тлумачення найважливіших місць Старого і Нового Завітів;
- розпізнавати біблійний «код» у світовій культурі, усвідомлювати його значимість і враховувати при аналізі різних феноменів культури;
- виявляти специфіку біблійної естетики у порівнянні з античною;
- виявляти загальне і особливе в рецепції біблійних текстів на головних етапах розвитку європейської культури;
- показувати особливості поетики біблійних текстів та її значення для світової літератури.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Вміння виявляти, окреслювати та вирішувати проблеми, що передбачає здатність як до нестандартного розв'язання задач, так і до розв'язання нетипових задач.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), що передбачає самостійність міркувань та умовиводів, навички інтелектуального пошуку, залучення нестандартних смислів, зокрема з іншої предметної області.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей діяльності), що передбачає вміння аргументовано викласти власну експертну позицію, володіння формами публічного мовлення, засобами та стратегіями інтелектуальної полеміки.

ЗК7. Здатність працювати в команді, що передбачає здатність до міжособистісної комунікації, емоційної стабільності, а також вміння долати комунікаційні напруження та конфліктні ситуації.

Фахові компетентності (ФК):

ФК1. Знання теоретичних основ філософської науки і суміжних галузей гуманітаристики та суспільних наук.

ФК2. Володіння спеціалізованими знаннями в межах певної філософської проблематики, системну обізнаність з відповідною спеціальною літературою.

ФК3. Навички фахового сприйняття результатів історико-філософського аналізу та інтерпретації творів, ідей і процесів філософської традиції та використання історико-філософської спадщини в осмисленні та розв'язанні власних дослідницьких проблем.

ФК5. Розуміння зв'язків спеціалізації не лише з іншими напрямками філософського дискурсу, а й з різними інтелектуальними й гуманітарними практиками.

ФК6. Навички застосування аналітичного методу в оцінці сучасних

суспільних процесів.

ФК7. Навички критичної роботи з текстами, знання принципів та закономірностей їх інтерпретації, опанування методологією герменевтики.

ФК10. Вміння розробляти соціально-гуманітарні проекти на основі використання спеціальних філософських методів.

ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	2-й	2-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 год аудиторних – ... год самостійної роботи студента – ... год	3-й	3-й
	Лекції:	
	44 год.	2
	Практичні (семінарські):	
	30 год.	-
Вид підсумкового контролю: комплексний	Лабораторні:-	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Самостійна робота:	
	76 год.	148

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Біблія в контексті світового релігійного процесу												
Тема 1. Біблія як Святе Письмо християнства	16	5	3			8						
Тема 2. Місце Святого Письма в релігійному світогляді	16	5	3			8						
Тема 3. Біблія. Канон Старого Завіту	16	5	3			8						
Тема 4. Біблія. Канон Нового Завіту	16	5	3			8						
Тема 5. Протиріччя Біблії	16	5	3			8						
Разом за змістовим модулем 1	80	25	15			40						
Модуль 2. Біблія і духовна культура												
Тема 6. Біблія як священна книга та історико-культурне явище	15	4	3			8						
Тема 7. Наукова і біблійна картина світу	13	4	3			7						
Тема 8. Наукове і біблійне розуміння походження і суті життя	14	4	3			7						
Тема 9. Наука і Біблія про мораль	14	4	3			7						
Тема 10. Художня культура і Біблія	14	4	3			7						
Разом за змістовим модулем 2	70	20	15			36						
Усього годин	150	44	30			66						

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Біблія в контексті світового релігійного процесу

Тема 1. Біблія як Святе Письмо християнства

"Біблія" - слово і поняття. Час написання та автори Біблії. Священний біблійний кодекс. Оригінальні тексти і переклади Біблії. Видання Біблії слов'янськими та українською мовами. Структура біблійного тексту. Обґрунтування необхідності вивчення Біблії.

Тема 2. Місце Святого Письма в релігійному світогляді

Порівняльна характеристика Святого Письма різних релігій. Веди. Твори Гесіода, Гомера, Конфуція, Лао-Дзи. Трипітаки. Коран. Релігійні символи та віросповідні книги. Рішення релігійних соборів. Публікації авторитетних ієрархів. Богословські системи.

Тема 3. Біблія. Канон Старого Завіту

Поняття біблійного канону. Традиційні погляди на природу біблійного канону. Критерії канонізації. Легенда про "усну Тору".

Становлення старозавітного тексту та етапи його канонізації. "Олександрійський канон". "Тясминський канон".

Іудейський ТаНаХ. 22 або 24 книги. Тора". "Пророки". "Писання".

Старий Завіт ортодоксального християнства (православних і католиків). П'ятикнижжя Мойсееве. Книги "історичні". Книги "пророцькі".

"Учительні" та "поетичні" книги.

Тема 4. Біблія. Канон Нового Завіту

Становлення новозавітного тексту. Роль церковної традиції.

Етапи канонізації: перші згадки у церковних авторитетів; списки перших століть н.е. Канон Афанасія Александрійського. Рішення церковних соборів.

Склад та структура християнського Нового Завіту. Чотири Євангелія. Книги діянь. 21 Послання Святих Апостолів. Книги Одкровення св.Іоанна Богослова.

Тема 5. Протиріччя Біблії

Біблія як продукт синтезу різномірних релігійних систем і різночасових історичних пластів. Переробки Біблії. Біблійні протиріччя як відображення об'єктивних суперечностей розвитку тогочасного суспільства.

Основні протиріччя Старого і Нового завітів, їхня класифікація та аналіз. Релігійно-містична інтерпретація біблійних розходжень. Від книг Святого Письма до нової модернізованої Біблії

Модуль 2. Біблія і духовна культура

Тема 6. Біблія як священна книга та історико-культурне явище.

Склад та структура Біблії. Книги історичні, повчальні та пророцькі у Старому Завіті. Формування біблійного канону. Біблія в системі іудейського та християнського культів. Кумранські рукописи. Новий Завіт у структурі Біблії. Канонічні і неканонічні тексти. Біблія – джерело релігійних доктрин, філософії, культури, мистецтва. Філософсько—теологічна та соціально-теологічна проблематика Нового Завіту. Боголюдина - людське в божественному та Божественне в людському. Смысл Божественного одкровення в Біблії. Церковно-синагогальна традиція та біблійна критика.

Тема 7. Наукова і біблійна картина світу

Протилежність наукового і релігійного розуміння світу: монізм природного - основна риса діалектико-матеріалістичного розвитку природи; дуалізм природного і надприродного - основна характерна риса релігійної картини світу.

Біблійна космологічна концепція: божественне походження світу, Сонячної системи, Землі та інших планет. Біблійний геоцентризм і антропоцентризм.

Фаталістична концепція світу Біблії: біблійні пророцтва про швидкий "кінець світу", божественні "знамення". Новозавітна есхатологія.

Тема 8. Наукове і біблійне розуміння походження і суті життя

Біблія про походження життя: Бог як творець рослинного і тваринного світу і людини. Сучасна модернізація біблійної оповіді про творення життя.

Старозавітні уявлення про двоїсту сутність людини (душа і тіло).

Євангельські ілюзії безсмертя. Сутність християнського іморталізму.

Тема 9. Наука і Біблія про мораль

Богослов'я і наука про походження і сутність моралі. Загальнолюдський та соціально-класовий зміст старозавітної та євангельської моралі. Зміст існування людини за Біблією. Науковий аналіз Декалога і Нагорної проповіді. Модернізм біблійної моралі у сучасних умовах.

Тема 10. Художня культура і Біблія

Поняття релігійного мистецтва. Основні функції культового мистецтва. Віра в надприродне як джерело протиріч культового мистецтва. Церковний канон і художня творчість. Світське і релігійне в історичному розвитку культури.

Місце ікони в культовій практиці. Загальне та особливе в православній і католицькій школі іконографії. Біблійні сюжети та особливості їх відображення в іконографії. Ікони як естетико-історичний пам'ятник.

Відображення в літературі біблійних мотивів. Вплив Біблії на творчість західних літераторів (Дж.Бокаччо, Т.Манн, Г.Сенкевич, Ж.П.Сартр та ін.). Старозавітні і новозавітні сюжети в творчості російських та українських літераторів (О.Пушкін, М.Лермонтов, М.Гоголь, Л.Толстой, Ф.Достоевський, О.Блок, О.Купрін, Т.Шевченко, Леся Українка, І.Франко та ін.). Особливості відображення біблійних мотивів у творчості радянських письменників: М.Булгаков, Ч.Айтматов, О.Гончар, А.Платонов, В.Солоухін.

Біблійні мотиви в музичній творчості: церковні співи в творчості М.Березовського, Л.Веделя, Г.Сковороди, П.Чайковського, С.Танєєва, С.Рахманінова та ін. Церковна музика західних композиторів І.С.Баха, Г.Ф.Генделя, Ф.Шуберта, Г.Берліоза та ін.

Образотворче мистецтво і Біблія: Лукас Кранах Старший, Тіціан, Рубенс, Боттічеллі, Рафаель, Веронезе, Ель-Греко, Веласкес, Дюрер та ін. Біблейська тематика в творчості російських і українських художників К.Брюллова, А.Іванова, В. Васнецова, В.Поленова, М.Врубеля, В.Сурікова та ін. Відображення біблійного змісту в культурі українського народу.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Тема 1. Біблія як священна книга та історико-культурне явище(4 год.)

1. Час написання та автори Біблії. Священний біблійний кодекс.
2. Склад та структура Біблії. Книги історичні, повчальні та пророцькі у Старому Завіті. Формування біблійного канону.
3. Структура біблійного тексту. Структура Старого Завіту. Структура Нового завіту. Принципи структурного аналізу Біблії
4. Оригінальні тексти і переклади Біблії. Видання Біблії слов'янськими та українською мовами.
5. Біблія в системі іудейського та християнського культів. Кумранські рукописи.
6. Новий Завіт у структурі Біблії. Канонічні і неканонічні тексти.

Рекомендована література

1. Антонини, Бернардо. Введение в Библию.-М.1993
2. Бартеlemi Д. Бог и его образ: почерк библейского богословия. Милан, 1998
3. Біленький М. О мифологии и философии Библии. М., 1977
4. Гече Г. Библейские истории. – М., 1998
5. Грив Ф.Д. Обзор Ветхого Завета.- М., 1997
6. Коган С. Библия в истории культуры- М., 1995
7. Кривелев И.А. Библия: историко-критический анализ.-М, 1985.
8. Косідовський Біблійні оповіді. _ К.. 1978.
9. Лезов С.В. История и герменевтика в изучении Нового Завета.- М., 1996

Тема 2. Місце Святого Письма в релігійному світогляді (4 год.)

1. Порівняльна характеристика Святого Письма різних релігій.
2. Релігійні символи та віросповідні книги.
3. Рішення релігійних соборів. Публікації авторитетних ієрархів.
4. Богословські системи.
5. Протилежність наукового і релігійного розуміння світу.
6. Біблійна космологічна концепція. Біблійний геоцентризм і антропоцентризм.
7. Фаталістична концепція світу Біблії. Новозавітна есхатологія.

Рекомендована література

1. Антонини, Бернардо. Введение в Библию.-М.1993
2. Бартеlemi Д. Бог и его образ: почерк библейского богословия. Милан, 1998
3. Біленький М. О мифологии и философии Библии. М., 1977
4. Гече Г. Библейские истории. – М., 1998
5. Грив Ф.Д. Обзор Ветхого Завета.- М., 1997
6. Коган С. Библия в истории культуры- М., 1995
7. Кривелев И.А. Библия: историко-критический анализ.-М, 1985.

8. Косідовський Біблійні оповіді. _ К.. 1978.
9. Лезов С.В. История и герменевтика в изучении Нового Завета.- М., 1996

Тема 3.

Заняття 5. Наукове і біблійне розуміння походження і суті життя (4 год.)

1. Біблія про походження життя. Сучасна модернізація біблійної оповіді про творення життя.
2. Старозавітні уявлення про двоїсту сутність людини (душа і тіло).
3. Євангельські ілюзії безсмертя. Сутність християнського іморталізму.
4. Смысл Божественного одкровення в Біблії. Зміст існування людини за Біблією.
5. Філософсько—теологічна та соціально-теологічна проблематика Нового Завіту.

Рекомендована література

1. Антонини, Бернардо. Введение в Библию.-М.1993
2. Бартелеми Д. Бог и его образ: почерк библейского богословия. Милан, 1998
3. Біленький М. О мифологии и философии Библии. М., 1977
4. Гече Г. Библейские истории. – М., 1998
5. Грив Ф.Д. Обзор Ветхого Завета.- М., 1997
6. Коган С. Библия в истории культуры- М., 1995
7. Кривелев И.А. Библия: историко-критический анализ.-М, 1985.
8. Косідовський Біблійні оповіді. _ К.. 1978.
9. Лезов С.В. История и герменевтика в изучении Нового Завета.- М., 1996

Тема 4. Протиріччя Біблії та біблійна герменевтика (4 год.)

1. Біблійні протиріччя як відображення об'єктивних суперечностей розвитку тогочасного суспільства.
2. Основні протиріччя Старого і Нового завітів, їхня класифікація та аналіз.
3. Релігійно-містична інтерпретація біблійних розходжень.
4. Основні герменевтичні принципи дослідження Біблії.
5. Філософські підходи до інтерпретації Святого Письма.
6. Від книг Святого Письма до нової модернізованої Біблії.

Рекомендована література

1. Антонини, Бернардо. Введение в Библию.-М.1993
2. Бартелеми Д. Бог и его образ: почерк библейского богословия. Милан, 1998
3. Біленький М. О мифологии и философии Библии. М., 1977
4. Гече Г. Библейские истории. – М., 1998
5. Грив Ф.Д. Обзор Ветхого Завета.- М., 1997
6. Коган С. Библия в истории культуры- М., 1995
7. Кривелев И.А. Библия: историко-критический анализ.-М, 1985.
8. Косідовський Біблійні оповіді. _ К.. 1978.

9. Лезов С.В. История и герменевтика в изучении Нового Завета.- М., 1996

Тема 5. Наука і Біблія про мораль (4 год.)

1. Богослов'я і наука про походження і сутність моралі.
2. Моральна доктрина Старого Завіту.
3. Загальнолюдський та соціально-класовий зміст старозавітної та євангельської моралі.
4. Науковий аналіз Декалога і Нагорної проповіді.
5. Компаративістичний аналіз старозавітної та новозавітної моральної концепцій.
6. Новозавітні моральні принципи.
7. Модернізм біблійної моралі у сучасних умовах.

Рекомендована література

1. Коган С. Библия в истории культуры- М., 1995
2. Кривелев И.А. Библия: историко-критический анализ.-М, 1985.
3. Косідовський Біблійні оповіді. _ К.. 1978.
4. Лезов С.В. История и герменевтика в изучении Нового Завета.- М., 1996
5. Мень А. Мир Библии.-М., 1990
6. Мицекивч А. Библиология.- В 2-х т.-М., 1995
7. Ренан Є. Євангелія. Ярославль, 1993.
8. Сантала, Ристо Мессия в Ветхом Завете, -М.. 1995
9. Фи, Гордно. Екзегетика Нового Завета.-М.. МП, 1993
10. Шифман Ветхий завет и его мир.-М.. 1998
11. Шульц. С. Дж. Мир Ветхого завета.-М., 1991
12. Эби Э. Краткое введение в Библию. М., 1989.

Тема 6. Порівняльний аналіз синоптичних Євангелій (2 год.)

1. Постаць Ісуса Христа в синоптичних Євангеліях.
2. Концепція Абсолюту-Логосу в синоптичних Євангеліях
3. Структурний аналіз синоптичних Євангелій: порівняльний контекст
4. Обґрунтування необхідності вивчення Біблії.

Рекомендована література

1. Антонини, Бернардо. Введение в Библию.-М.1993
2. Бартеlemi Д. Бог и его образ: почерк библейского богословия. Милан, 1998
3. Біленький М. О мифологии и философии Библии. М., 1977
4. Гече Г. Библейские истории. – М., 1998
5. Грив Ф.Д. Обзор Ветхого Завета.- М., 1997
6. Коган С. Библия в истории культуры- М., 1995
7. Кривелев И.А. Библия: историко-критический анализ.-М, 1985.

Тема 7. Біблія в системі світової культури (4 год.)

1. Поняття релігійного мистецтва.
2. Основні функції культового мистецтва.
3. Церковний канон і художня творчість.
1. Світське і релігійне в історичному розвитку культури.
4. Літературні жанри в Біблії.
5. Відображення в літературі біблійних мотивів.
6. Біблійні мотиви у світовій літературі.

Рекомендована література

1. Гече Г. Библейские истории. – М., 1998
2. Коган С. Библия в истории культуры- М., 1995
3. Кривелев И.А. Библия: историко-критический анализ.-М, 1985.
4. Косідовський Біблійні оповіді. _ К.. 1978.
5. Лезов С.В. История и герменевтика в изучении Нового Завета.- М., 1996
6. Мень А. Мир Библии.-М., 1990
7. Мицекивч А. Библиология.- В 2-х т.-М., 1995
8. Ренан С. Євангелія. Ярославль, 1993.
9. Шульц, С. Дж. Мир Ветхого завета.-М., 1991
- 10.Эби Э. Краткое введение в Библию. М., 1989.

Тема 8. Художня культура і Біблія (4 год.)

1. Біблійні мотиви в образотворчому мистецтві.
2. Місце ікони в культовій практиці.
3. Ікони як естетико-історичний пам'ятник.
4. Біблійні мотиви в музичній творчості.
5. Відображення біблійного змісту в культурі українського народу.
6. Біблія в українській літературі.

Рекомендована література

1. Антонини, Бернардо. Введение в Библию.-М.1993
2. Бартеlemi Д. Бог и его образ: почерк библейского богословия. Милан, 1998
3. Біленький М. О мифологии и философии Библии. М., 1977
4. Гече Г. Библейские истории. – М., 1998
5. Грив Ф.Д. Обзор Ветхого Завета.- М., 1997
6. Коган С. Библия в истории культуры- М., 1995
7. Кривелев И.А. Библия: историко-критический анализ.-М, 1985.
8. Косовський Біблійні оповіді. _ К.. 1978.
9. Лезов С.В. История и герменевтика в изучении Нового Завета.- М., 1996
- 10.Мень А. Мир Библии.-М., 1990
- 11.Мицекивч А. Библиология.- В 2-х т.-М., 1995
- 12.Сулим. В. Быблія і українська література. – К, 1998
- 13.Сошенко К. Біблійні мотиви в образотворчому мистецтві України.- К., 2002

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Зміст самостійної роботи з предмету «Біблія як культурний феномен» визначається типовою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача.

Самостійна робота поділяється на аудиторну і позааудиторну.

Аудиторна самостійна робота реалізується під час читання лекцій і практичних занять, проведення консультацій та ін.

Самостійна робота студентів над навчальним матеріалом програми курсу, що не виноситься на розгляд під час лекційних і практичних занять (позааудиторна самостійна робота), має на меті сформувати вміння самостійно працювати над рекомендованою літературою та відповідати на поставлені в аудиторіях питання.

До основних видів позааудиторної самостійної роботи студентів належить виконання двох видів робіт:

- 1) підготовка есе та рефератів із заданих тем;
- 2) розробка електронних презентацій з обраної тематики.

Орієнтовний перелік тем для розробки презентацій та рефератів:

1. Біблія в контексті світового релігійного процесу.
2. Час написання та автори Біблії.
3. Обґрунтування необхідності вивчення Біблії.
4. Місце Святого Письма в релігійному світогляді.
5. Порівняльна характеристика Святого Письма різних релігій.
6. Біблія і Коран.
7. Релігійні символи та віросповідні книги.
8. Склад та структура Біблії.
9. Біблія в системі іудейського та християнського культів.
10. Кумранські рукописи.
11. Новий Завіт у структурі Біблії.
12. Канонічні та апокрифічні Євангелія.
13. Біблія - джерело релігійних доктрин, філософії, культури, мистецтва.
14. Біблія як продукт синтезу різнорідних релігійних систем і різночасових історичних пластів.
15. Біблійні протиріччя як відображення об'єктивних суперечностей розвитку тогочасного суспільства.
16. Релігійно-містична інтерпретація біблійних розходжень.
17. Протилежність наукового і релігійного розуміння світу.
18. Біблійний геоцентризм і антропоцентризм.
19. Новозавітна есхатологія.
20. Наукове і біблійне розуміння походження і суті життя.
21. Наука і Біблія про мораль.

22. Зміст існування людини за Біблією.
23. Художня культура і Біблія.
24. Світське і релігійне в історичному розвитку культури.
25. Ікони як естетико-історичний пам'ятник.
26. Відображення в літературі біблійних мотивів.
27. Біблійні мотиви в музичній творчості.
28. Образотворче мистецтво і Біблія.
29. Відображення біблійного змісту в культурі українського народу.

Тематика есеїстичних робіт:

1. Канон Старого Завіту: історія та структура
2. П'ятикнижжя: філософсько-богословський аналіз.
3. Креативна концепція Старого Завіту.
4. Переклади Старого Завіту.
5. Апокрифічні старозавітні твори.
6. Канон Нового Завіту: історія та структура.
7. Порівняльний аналіз синоптичних Євангелій.
8. Постать Ісуса Христа: євангельська інтерпретація.
9. Книга Діян апостолів як історичне джерело ранньохристиянської традиції.
10. Давньоєврейська абетка.
11. Основні етапи біблійної історії.
12. Біблійна археологія.
13. Основні принципи гомілетики.
14. Світ природи в Біблії.
15. Богословська концепція Біблії.
16. Біблія як феномен світової літератури.
17. Біблійні сюжети у сучасній світовій літературі.
18. Біблійна проблематика у світовому кінематографі.
19. Біблійні норми – “закони”, “приписи” та “настанови”
20. Професії у Біблії.
21. Біблійні сюжети у світовій музичній культурі Нового та новітнього часу.

Приставаючи до самостійної роботи, студентам необхідно:

– перевірити здобуті знання шляхом самоконтролю, відповідаючи на поставлені питання;

– виокремити ключові проблеми навчального матеріалу, що виносяться на самостійну роботу та опрацювати їх.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

організації самостійної навчальної діяльності;
роботи з довідковою літературою.

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ НА МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Методика модульного контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Біблія як культурний феномен» включає проведення двох модульних контрольних робіт та підсумкового контролю в формі заліку.

Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Біблія як культурний феномен» передбачає декілька варіантів завдань з переліку теоретичних питань та тестових завдань. Кожен варіант складається викладачем вибірково з нижченаведених переліків теоретичних та тестових завдань.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ № 1

1. Біблія як Святе Письмо християнства.
2. "Біблія" - слово і поняття.
3. Час написання та автори Біблії.
4. Священний біблійний кодекс.
5. Місце Святого Письма в релігійному світогляді.
6. Порівняльна характеристика Святого Письма різних релігій: Веди. Твори Гесіода, Гомера, Конфуція, Лао-Дзи. Трипітаки. Коран.
7. Релігійні символи та віросповідні книги.
8. Рішення релігійних соборів.
9. Публікації авторитетних ієрархів.
10. Богословські системи.
11. Біблія в системі іудейського та християнського культів.
12. Кумранські рукописи.
13. Біблія - джерело релігійних доктрин, філософії, культури, мистецтва.
14. Боголюдина - людське в божественному та Божественне в людському.
15. Церковно-синагогальна традиція та біблійна критика.
16. Переробки Біблії.
17. Біблійні протиріччя як відображення об'єктивних суперечностей розвитку тогочасного суспільства.
18. Релігійно-містична інтерпретація біблійних розходжень.
19. Наукова і біблійна картина світу.
20. Монізм природного - основна риса діалектико-матеріалістичного розвитку природи; дуалізм природного і надприродного - основна характерна риса релігійної картини світу.
21. Біблійна космологічна концепція: божественне походження світу, Сонячної системи, Землі та інших планет.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ № 2

1. Біблійний геоцентризм і антропоцентризм.
2. Наукове і біблійне розуміння походження і суті життя.
3. Біблія про походження життя.
4. Бог як творець рослинного і тваринного світу і людини.

5. Сучасна модернізація біблійної оповіді про творення життя.
6. Зміст існування людини за Біблією. Художня культура і Біблія.
7. Поняття релігійного мистецтва. Основні функції культового мистецтва.
8. Церковний канон і художня творчість.
9. Світське і релігійне в історичному розвитку культури.
10. Місце ікони в культовій практиці.
11. Загальне та особливе в православній і католицькій школі іконографії.
12. Біблійні сюжети та особливості їх відображення в іконографії.
13. Ікони як естетико-історичний пам'ятник.
14. Відображення в літературі біблійних мотивів. Вплив Біблії на творчість західних літераторів (Дж.Бокаччо, Т.Манн, Г.Сенкевич, Ж.П.Сартр та ін.).
15. Старозавітні і новозавітні сюжети в творчості російських та українських літераторів (О.Пушкін, М.Лермонтов, М.Гоголь, Л.Толстой, Ф.Достоевський, О.Блок, О.Купрін, Т.Шевченко, Леся Українка, І.Франко та ін.).
16. Особливості відображення біблійних мотивів у творчості радянських письменників: М.Булгаков, Ч.Айтматов, О.Гончар, А.Платонов, В.Солоухін.
17. Біблійні мотиви в музичній творчості: церковні співи в творчості М.Березовського, Л.Веделя, Г.Сковороди, П.Чайковського, С.Танєєва, С.Рахманінова та ін.
18. Церковна музика західних композиторів І.С.Баха, Г.Ф.Генделя, Ф.Шуберта, Г.Берліоза та ін.
19. Образотворче мистецтво і Біблія: Лукас Кранах Старший, Тіціан, Рубенс, Боттічеллі, Рафаель, Веронезе, Ель-Греко, Веласкес, Дюрер та ін.
20. Біблейська тематика в творчості російських і українських художників К.Брюллова, А.Іванова, В.Васнецова, В.Поленова, М.Врубеля, В.Сурікова та ін.
21. Відображення біблійного змісту в культурі українського народу.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІК)

1. Біблія в контексті світового релігійного процесу.
2. Біблія як Святе Письмо християнства.
3. Час написання та автори Біблії.
4. Священний біблійний кодекс.
5. Оригінальні тексти і переклади Біблії. Видання Біблії слов'янськими та українською мовами.
6. Структура біблійного тексту.
7. Місце Святого Письма в релігійному світогляді.
8. Порівняльна характеристика Святого Письма різних релігій.
9. Біблія і Коран.
10. Релігійні символи та віросповідні книги.
11. Біблія як священна книга та історико-культурне явище.
12. Склад та структура Біблії.
13. Книги історичні, повчальні та пророцькі у Старому Завіті.
14. Формування біблійного канону.
15. Біблія в системі іудейського та християнського культів.
16. Кумранські рукописи.
17. Новий Завіт у структурі Біблії.
18. Канонічні і неканонічні тексти.
19. Біблія - джерело релігійних доктрин, філософії, культури, мистецтва.
20. Філософсько—теологічна та соціально-теологічна проблематика Нового Завіту.
21. Смысл Божественного одкровення в Біблії.
22. Церковно-синагогальна традиція та біблійна критика.
23. Протиріччя Біблії.
24. Біблія як продукт синтезу різнорідних релігійних систем і різночасових історичних пластів.
25. Переробки Біблії.
26. Біблійні протиріччя як відображення об'єктивних суперечностей розвитку тогочасного суспільства.
27. Основні протиріччя Старого і Нового завітів, їхня класифікація та аналіз.
28. Релігійно-містична інтерпретація біблійних розходжень.
29. Біблія і духовна культура.
30. Наукова і біблійна картина світу.
31. Протилежність наукового і релігійного розуміння світу.
32. Біблійна космологічна концепція: божественне походження світу, Сонячної системи, Землі та інших планет.
33. Біблійний геоцентризм і антропоцентризм.
34. Фаталістична концепція світу Біблії.
35. Новозавітна есхатологія.
36. Наукове і біблійне розуміння походження і суті життя.
37. Біблія про походження життя.
38. Сучасна модернізація біблійної оповіді про творення життя.

39. Старозавітні уявлення про двоїсту сутність людини (душа і тіло).
40. Євангельські ілюзії безсмертя. Сутність християнського іморталізму.
41. Наука і Біблія про мораль.
42. Богослов'я і наука про походження і сутність моралі.
43. Загальнолюдський та соціально-класовий зміст старозавітної та євангельської моралі.
44. Зміст існування людини за Біблією.
45. Науковий аналіз Декалога і Нагорної проповіді.
46. Модернізм біблійної моралі у сучасних умовах.
47. Художня культура і Біблія.
48. Поняття релігійного мистецтва. Основні функції культового мистецтва.
49. Церковний канон і художня творчість.
50. Світське і релігійне в історичному розвитку культури.
51. Місце ікони в культовій практиці.
52. Загальне та особливе в православній і католицькій школі іконографії.
53. Біблійні сюжети та особливості їх відображення в іконографії.
54. Ікони як естетико-історичний пам'ятник.
55. Відображення в літературі біблійних мотивів.
56. Вплив Біблії на творчість західних літераторів
57. Старозавітні і новозавітні сюжети в творчості російських та українських літераторів.
58. Особливості відображення біблійних мотивів у творчості радянських письменників.
59. Біблійні мотиви в музичній творчості: церковні співи в творчості російських композиторів.
60. Церковна музика західних композиторів.
61. Образотворче мистецтво Західної Європи і Біблія.
62. Біблейська тематика в творчості російських і українських художників.
63. Відображення біблійного змісту в культурі українського народу.

ТЕСТОВІ КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Наука про систему поглядів і вірувань про кінець світу:

а) Есхатологія б) Еклектика в) Панеографія

2. Виберіть апокрифи:

а) Плач Єремії б) Велесова книга в) Захарія г) Книга Єноха д) Незекіїль

3. Інша назва євреїв:

а) фульбе б) зулуси в) левіти

4. Як називається перший біблійський текст українською мовою?

а) Євангеліє від Матея б) Послання до Корінтян в) Пересопницьке Євангеліє
г) Книги пророків Амоса

5. Перший повний переклад Святого Письма з мов оригіналу розпочав:

а) Іван Нечуй-Левицький б) Пантелеймон Куліш в) Теодосій Галущинський
г) Пилип Морачевський

6. Ким була офіційно прийнята канонічна християнська Біблія?

а) єпископом Кирилом Єрусалимським б) Афанасієм Великим
в) єпископом Вульфінною

7. Хто у 1199 році заборонив несанкціоновані версії Біблії у відповідь на єресь Катарів та Вальденаїв?

а) Папа Інокентій III б) Папа Інокентій II в) Папа Інокентій

8. Коли був здійснений переклад біблійних текстів українською мовою

а) 1556-1561рр. б) 1620-1623рр. в) 1550-1551рр. г) 1430-1440рр.

9. Ким виконаний переклад Нового завіту, який був заборонений у 1860 році Валуєвським циркуляром?

а) Пилипом Морачевським б) Ярославом Левицьким в) Михайлом Кравчуком
г) Теодосієм Галущинським

10. Якими трьома основними мовами була перекладена Біблія?

а) латинською, грецькою, старослов'янською
б) грецькою, давньо-німецькою, латинською
в) єврейською, арамейською, грецькою
г) англійською, грецькою, латинською

11. У якому році була прийнята канонічна християнська Біблія?

а) 290р. б) 240р. в) 356р. г) 350р.

12. Скільки днів перекладали Септуагінту?

а)58 б)72 в)93 г) 64

13. На які частини поділяється Талмуд?

а)Мишна і Гемараб)Мишна і Гимот в)Гемара і Віакра г)Гимот і Віакра

14. У якому столітті зроблений перший переклад Біблії на слов'янську мову?

а)Xст. б)XIст. в)VIIст. г)IXст.

15. Слово «завіт» означає:

а)одкровення б)книга в)договір г)писання

16. Як називається грецькомовний переклад Старого Заповіту?

а)Альмагей б)Танах в)Септуагінта г)Вульгата

17. «Біблія» - з грецької....

а)книга б)одкровення в)писання г)Богонатхнення

18. Зі скількох частин складається Біблія?

а)4 б)5 в)2 г)12

19. Яку частину усього тексту Біблії займає «Старозавітня»?

а)1/2 б)4/5 в)3/4 г)1/3

20. Скільки існує Заповідей Божих?

а)7 б)23 в)10 г)14

21. Яка частина Біблії є священною для іудеїв?

а) «Новий Завіт» б) «Старий Завіт» в) «Новий Завіт» і «Старий Завіт» г)жодна

22. Яка книга розповідає про другий прихід Ісуса Христа як Царя Небесного Царства?

а)Євангеліє від Луки б)Послання до Тіта в)Буття г)Об'явлення

22. Скільки мудреців вперше переклали книги Старого Завіту грецькою мовою?

а)15 б)20 в)66 г)72

23. Звідки, разом із християнством, на Русь прийшло «Святе Письмо» старослов'янською мовою?

а) Німеччина б)Болгарія в)Ізраїль г) Грузія

24. Скільки книг у Новому Завіті?

а)27 б)35 в)22 г)30

25. Коли в Україні з'явився повний текст Святого Письма?

а)1600р. б)1575р. в)1581р. г)1569р.

26. В якій книзі Саул був помазаний в царі Ізраїля?

а) Книга Руфі б) Перша книга Царів в) Книга Неемії г) Друга книга Царів

28. Скільки днів Бог створював світ ?

а) 1 б) 3 в) 7 г) 6

29. З чого Бог створив людину?

а) повітря земного б) листя земного в) тварин земних г) пороку земного

30. Перша людина, створена Богом?

а) Ісус б) Адам в) Мойсей г) чоловік Єви

31. Де жили перші люди?

а) в Ізраїлі б) в Гіхоні в) в Альзанурі г) в Едемі

32. Одяг Адама і Єви був із:

а) шкіри тварин б) шерсті тварин в) бавовни г) листя дерев

33. Щоб Адам і Єва не повернулись до Едему, Бог:

а) поставив на вході Херувимів з мечем б) послав звірів охороняти вхід
в) зруйнував Едем г) закрив туди ворота

34. Перший син Адама і Єви?

а) Новуходоносор б) Ісус в) Каїн г) Авель

35. Авель був –

а) поварем б) пастухом в) рільником г) проповідником

36. Каїн був –

а) поварем б) пастухом в) рільником г) проповідником

37. Який дар підніс Богу Авель?

а) тварину б) плід землі в) елей г) дорогоцінності

38. Який дар підніс Богу Каїн?

а) тварину б) плід землі в) елей г) дорогоцінності

39. Як звали сина Адама і Єви, народженого після смерті Авеля?

а) Ламех б) Каїн в) Сиф г) Мафусол

40. Хто з синів Адама став предком вірних?

а) Сиф б) Хам в) Каїн г) Авель

41. На кого розгнівався Каїн?

а) на Бога б) Авеля в) на брата свого г) Адама

42. «Хто уб'є Каїна, той...»

а) буде нагородженим б) буде проклятим в) помре сам г) семикратно відомщеним

43. «Хіба я сторож брату моєму?» - слова..

а) Яків б) Авель в) Іуда г) Каїн

44. Скільки було синів у Ноя?

а) 4 б) 2 в) 1 г) 3

45. Найулюбленішим сином Ноя був –

а) Хам б) Сим в) Авраам г) Піреней

46. Якою була ширина ковчега?

а) 35 ліктів б) 50 ліктів в) 75 ліктів г) 90 ліктів

47. Скільки часу Ной будував ковчег?

а) 120 років б) 250 років в) 80 років г) 340 років

48. Сини Ноя , від найпершого і до останнього:

а) Сим, Хам, Яфет б) Хам, Сим, Яфет в) Мій, Сим, Хам г) Сим, Мій, Яфет

49. Скільки синів було у Якова?

а) 2 б) 7 в) 10 г) 12

50. Наймолодший син Якова:

а) Юда б) Рувим в) Дорій г) Веніамін

51. Батько Ісаака:

а) Яків б) Авраам в) Ісав г) Ізмаїл

52. Кому Бог вручив скрижалі?

а) Ноєві б) Мойсею в) Ісусу г) Адамові

53. Хто вивів людей із Єгипту?

а) Мойсей б) Авраам в) Соломон г) Давид

54. Перший Цар Ізраїлю?

а) Соломон б) Саул в) Давид г) Мойсей

55. Жінка Мойсея:

а) Єлизаветта б) Ревекка в) Маріам г) Сенфора

56. Скільки років Мойсей виховувався у замку фараона?

а)19 б)21 в)33 г)40

57. У скільки років помер Мойсей?

а)70 б)180 в)230 г)120

58. Скільки років жив Мафусол?

а)96 б)143 в)930 г)969

59. Скільки було років Аврааму, коли народився Ісак?

а)90 б)100 в)158 г)678

60. Потомство Авраама –

а)мар'янина б)аврааянина в)гіргашеянина г)фусенакаянина

61. Як звали невільницю Сари, що народила сина її чоловіку?

а)Рага б)Агар в)Арга г) Гара

62. Як звали сина Агар?

а) Ісус б)Авраам в)Ізмаїл г)Агарій

63. Скільки синів Аарона стали священниками?

а) лише Надав б)усі сини в) Елезар з Ітамаром г)жоден із синів

64. Хто зустрів Ангелів у Содомі?

а) Мот б)Лот в)Том г)Тол

65. Що послав Бог на Содом і Гомору?

а) дощ із сірки б)благодать в) Дощ із вогню г)кожному мужу по жінці, а жінці по мужу

66. Віра в Християнство розуміється як

а)Згода б)віра Богу в)Боязнь до Бога 4)Повагу до Бога

67. Скільки усього заповідей прийнято виділяти в Біблії

а)3 б)7 в)19 г)33

68. Що таке догмати?

а)Кордони істини б)Норми церковної дисципліни
в)Обов'язки віруючого г)Звід церковних правил

68. Адам та Ева були вигнані з раю за те, що:

а)з'їли магічний плід б)намагались заховатись від Бога

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до положень «Про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»» (пп. 5.2, 5.3), «Про порядок та методiku проведення семестрових (курсoвих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» затверджених наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р. та «Про оцінювання навчальних досягнень студентів ДВНЗ «УжНУ» за кредитно-модульною системою» затвердженого наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 503/01-17 від 03.03.2015 р. (п.2.2).

Перевірка рівня навчальних досягнень студентів з дисципліни «Феноменологія і герменевтика» здійснюється на основі результатів модульних та підсумкового (екзамен) контролів.

Для оцінювання знань студентів будуть використані наступні групи методів контролю:

Методи усного контролю (відповідь студента на окреме питання теми у індивідуальній та фронтальній формах та на екзамені; бесіда під час роз'яснення проблемного питання; захист презентації або реферату чи есе).

Письмовий контроль (виконання тестових завдань та індивідуальної роботи; поточна контрольна робота, модульна контрольна робота).

Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання. Упродовж кожного семестру проводяться два модульні контролі, обов'язкові для всіх студентів. Модульний контроль (МК) № 1 включає навчальний матеріал змістового модуля 1 (теми 1-5), а модульний контроль (МК) № 2 – навчальний матеріал змістового модуля 2 (теми 6-10).

Поточний контроль знань здійснюється за складовими: перевірка знань студента на практичних заняттях і контроль за виконанням індивідуальних завдань та самостійної роботи.

Формами та засобами контролю є:

- письмова контрольна робота (відповіді на питання лекційного курсу, вирішення завдань, вправ тощо);
- тестування знань студентів із певного модуля лекційного курсу;
- усне опитування;
- виступ на семінарських заняттях (із рефератом, доповіддю, у дискусії тощо);
- написання есе;
- аналіз першоджерел (філософських текстів);
- захист індивідуального завдання;
- виконання домашнього завдання;
- модульний контроль;
- залік.

Максимальна оцінка поточного контролю становить 50 балів.

Модульне контрольне оцінювання (МКО) проводиться в письмовій формі, у термін визначений розкладом. Завдання для МКО включає два теоретичні

питання (кожне оцінюється max 15 балів) і 20 тестів (max 20 балів). Максимальна кількість балів за МКО – 50.

Сумарна кількість балів модульного контролю визначається як середнє арифметичне балів за два модулі і складає максимум 100.

Підсумковий контроль (залік) проводиться у відповідності до розкладу заліково-екзаменаційної сесії, в усній формі.

Підсумковий контроль проводиться за навчальним матеріалом, визначеним цією робочою навчальною програмою у повному обсязі.

Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Академічне релігієзнавство. За ред. А.Колодного. – Львів, 2007.
2. Біблія. Старий і Новий Заповіт.
3. Беленький М. О мифологии и философии Библии. - М, 1987.
4. Біблія або книги Святого Письма Старого й Нового заповіту: із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно наново перекладена. - К., 2002.
5. Білоусенко О. Новий Заповіт. Біблійна історія. - К, 1993.
6. Бодак В.А. Релігія і культура: взаємозв'язок і взаємовплив. - Київ-Дрогобич, 2005.
7. Гегель Г. Библейские истории. - М., 1989.
8. Гече Б. Библейские истории. — М., 1988.
9. Галлей Г. Біблейський довідник Геллея. - Торонто, 1985.
10. Гальбиати Э. Трудные страницы Библии. - М, 1982.
11. Гегель Г. Библейские истории. - М., 1989.
12. Гече Б. Библейские истории. — М., 1988.
13. Дарманський П.Ф. Земні джерела "Святого Письма". - К., 1985.
14. Коган С. Библия в истории культуры. - Х., 1993.
15. Конфесіологія релігії. Колект. монографія. За ред. А.Колодного і Л.Филипович. – К., 2009.
16. Косовський Біблійні оповіді. _ К.. 1978.
17. Косидовский З. Библейские сказання. - М., 1968.
18. Косидовский З. Сказання евангелистов. - М, 1979.
19. Кривельов І.А. Книга проБіблію. - К., 1965.
20. Крывелев И.А. Библия: историко-критический анализ. - М., 1985.
21. Лезов С.В. История и герменевтика в изучении Нового Завета.- М., 1996
22. Любчик В. Біблійні пророцтва в світі катаклізмів ХХ століття. Монографія.– К., 1993.
23. Мень А. Мир Библии. - М., 1990.
24. Мицкевич А. Библиология.- В 2-х т.-М., 1995
25. Обухов В.Е. Законы Евангелия и законы кибернетики. - Киев, 1995
26. Павленко П.Ю. Етнічне та універсальне в ранньому християнстві: засади, особливості, тенденції. Монографія. – К., 2009.
27. Ренан С. Євангелія. Ярославль, 1993.
28. Рижский М.Н. Библейские пророки и библейские пророчества. - М., 1987.
29. Сантала, Ристо. Мессия в Ветхом Завете, -М.. 1995
30. Свинцицкая И.С. Раннее християнство: страницы истории. - М., 1983.
31. Семаха Є. Біблійна історія Старого Завіту. - К, 1992.

32. Сошенко К. Біблійні мотиви в образотворчому мистецтві України.- К., 2002
33. Сулим. В. Біблія і українська література. – К, 1998
34. Феркаши Г. Загадки Библии. - М, 1992.
35. Фи, Гордно. Екзегетика Нового Завета.-М.. МП, 1993
36. Фрезер Дж. Фольклор в Ветхом Завете. - М, 1989.
37. Шифман Ветхий завет и его мир.-М.. 1998
38. Шульц, С. Дж. Мир Ветхого завета.-М., 1991
39. Эби Э. Краткое введение в Библию. М., 1989.

Інформаційні ресурси

tureligious.com.ua/.../filosofska-propedevty..
www.lnu.edu.ua/.../kurs_propedevtyky.doc
[liber.onu.edu.ua/.../index.php?url=/.../view/.](http://liber.onu.edu.ua/.../index.php?url=/.../view/)
tureligious.com.ua/osnovy-filosofiji-svitohl